

Posudek na diplomovou práci

Bc. Markéta Veselá, DiS.: Transfer záalpských krajinných motivů v grafice do vybraných děl italských rytců na začátku 16. století

Posudek vedoucího

Autorka této diplomové práce byla při studiu staré grafiky zaujata skutečností, že „krajinné pozadí grafiky jednoho mistra se objevilo v téměř nezměněné podobě na pozadí grafiky jiného mistra“. Za cíl své práce si pak zadala prozkoumat, proč k tomu docházelo tak často. Zkoumanou oblast vymezila časově počátkem 16. století, tedy pouze do druhého desetiletí toho století. Autorka dále konstatovala, že přejímání prvků a kompozic neprobíhalo jednosměrně v rámci geografických hranic, ale ona se zaměřila pouze na popis přenosu krajinných prvků z oblasti severu Evropy směrem do Itálie. Ve svém průzkumu se nevěnovala všem dosažitelným případům přenosu severské krajiny do italské grafiky, ale tento fenomén ilustrovala na výběru několika málo děl. Nesoustředila se ale jen na jednu specifickou geografickou oblast, ale vybrala rytce, kteří pracovali především v oblasti Benátek, Florencie i Říma.

Než autorka přistoupila k rozboru vybraných grafik, načrtla obrys problematiky vnímání krajiny na počátku 16. století. Zobrazení krajiny se v tomto období teprve rodilo, bylo ovlivňováno různými texty, ať z doby antiky, nebo ze současnosti. Záalpská tvorba v Německu a v Nizozemí akcentovala jiné prvky v krajině než tvorba severoitalská či středoitalská. Důležité bylo, že se autorka věnovala i terminologii. Vyšla ze dvou základních prací Anji Grebe a Andrei Bubenik, prozkoumala, jaké termíny se zde pro její téma používají a přiklonila se k používání termínu „Transfer“, popřípadě „Citace“ nebo „Přenos“. Vystihují totiž takovou skutečnost v problematice, kterou hodlá sledovat, že se většinou jedná o téměř doslovný přenos krajinného motivu, s možnými drobnými zásahy autora, do nového ikonografického rámce jeho vlastní grafiky.

V ústřední kapitole své práce se autorka věnovala rozboru vybraných děl, ve kterých byl uplatněn transfer krajinného pozadí z děl severských mistrů do italských prací, a to po stránce technické, kompoziční, stylové i ikonografické. Věnovala krátkou pozornost rovněž autorům těchto grafik. Zde se soustředila především na důkladný popis. Takto nasbíraný materiál pak vyhodnotila. Uvažovala několik možností vzniku zkoumaného jevu. Zabývala se politickými nebo náboženskými hledisky, vzala v potaz ekonomický záměr obohacení nebo uměleckou soutěž italských rytců se severskými partnery a odmítla tyto možnosti jako podnět transferu krajinného pozadí. Zabývala se i ikonografickou stránkou výjevů a konstatovala, že krajina v pozadí v tomto ohledu nehrála žádnou roli. Došla pak k závěru, že hlavní příčinou tohoto jevu byla módní vlna, která zasáhla především severní Itálii. Podnítila ji neustále rostoucí popularita krajiny v umění, spojená s novým vnímáním okolního světa, exotika skalnaté záalpské krajiny, zručnost severských rytců v grafice a v neposlední řadě i sběratelství. V Benátkách byla tato móda podnícena pobytem Albrechta Dürera. Předložená diplomová práce je tedy zajímavým dílčím příspěvkem k problematice vztahu severských a italských umělců v oblasti transferu krajinného motivu. Po jejím přečtení vyvstávají otázky nad tím, že v době, kdy na výjevech uměleckých děl každý motiv měl svůj význam, popisovaný fenomén byl „jenom“ módou. Možná, že by měla následovat analýza, co móda znamenala v tomto období. Znamenalo by to jistě hlubší studii o vkusu doby. Pro hodnověrné vyhodnocení by pak bylo zapotřebí zpracování širšího vzorku daného fenoménu, a to asi i v jiných složkách umění, jako byla malba apod. Patřila by k tomu i analýza sociálního prostředí, kam takové umění směřovalo a v jakých společenských vrstvách bylo jako módní trend vyžadováno. To ovšem přesahuje možnosti diplomové práce.

Práce splňuje nároky kladené na diplomovou práci, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji stupněm výborně.

doc. PhDr. Martin Zlatohlávek, Ph.D.

V Praze dne 13. 6. 2016